

Onsdagen den 15 April 1874.

Kammaren sammanträdde kl. 2 e. m.

Justerades tre protokollsutdrag för den 13 och protokollet för den 8 dennes.

Föredrogs ånyo Stats-Utskottets den 11 och 13 dennes bordlagda memorial, N:o 63, i anledning af erhållen återremiss å 2 mom. af Stats-Utskottets memorial N:o 59, med förslag till voteringspropositioner rörande frågor under sjetten hufvudtiteln.

Grefve af Ugglas: Då Första Kammaren icke kan ändra Andra Kammarens beslut och då en vägran att antaga denna voteringsproposition, som redan af Andra Kammaren är bifallen, skulle framkalla högst betänkliga och svårlösta förhållanden, hemställer jag, att Kammaren måtte godkänna den voteringsproposition, som i förevarande betänkande innehålles.

Herr Mannerskantz: Den, som läser ifrågavarande voteringsproposition, måste erkänna, att åtminstone den första delen af dess innehåll är af den beskaffenhet, att den hade bort förfalla; och man skulle kunna säga, att, då den senare delen blifvit ställd i sammanhang med den första, borde också den senare delen hafva förfallit. Nu är emellertid det hela framkommet såsom en voteringsproposition i det skick, densamma här befinnes. Jag kan då icke annat än uttala den mening, att Kammarens medgifvande att votera om en proposition sådan som denna, så vida det skall komma att anses såsom ett prejudikat — hvilket jag dock vill bestrida — innefattar en stor fara för framtiden; ty följderna måste blifva, att den fasta tryggande grund, som blef lagd för vårt nya statsskick, derigenom att man inrättade två sjelfständiga Kamrar, hvardera med full beslutanderätt i alla frågor utom de, som röra statsregleringen, blir rubbad på ett högst väsendtligt sätt, om det sålunda kommer att blifva en vana för framtiden att sammanbinda frågor, som äro af den beskaffenhet, att de
kunna

kunna förfalla, med frågor, som icke kunna förfalla. Jag tror för min del, att likasom det i hög grad betänkliga innehållet af det nu till gemensam omröstning framställda förslaget, förut inom denna Kammare gifvit anledning till den svåra men grundade anmärkningen, att det åsyftar att rubba den rättsliga ställningen mellan de båda statsmakterna, så kan, äfven om sammanbindningen af sådana frågor, som grundlagen föreskrifvit böra på olika sätt afgöras, med fullt skäl sägas att ställningen Kamrarne emellan derigenom i väsendtlig mån rubbas — någonting hvarför man här borde nog akta sig, emedan denna Kammare, med dess mindre antal ledamöter, derigenom förlorar sin sjelfständighet och i förhållande till den mera talrika Kammaren råkar i en betydligt underlägsen ställning. Sådana försök, att på sida om grundlagen störa jemvigten emellan representationens begge delar, böra allvarligen och bestämdt motarbetas, och jag anser det derföre vara alldeles oundgängligt att, så snart ett förslag framställes inom Stats-Utskottet att på det nu anmärkta sättet sammanbinda frågor, som äro af väsendtligen olika natur, denna Kammares högsta förtroendemän, som äro ledamöter i Utskottet, omedelbart enhälligt afgifva en kraftig protest emot ett sådant förfarande, samt att, om genom den förseglade sedelns utslag eller af annan orsak, sådant icke redan i Utskottet skett, när ett sådant förslag inkommer till Kammaren, af densamma då afgifves en ovilkorlig protest i den form, att Kammaren skickar förslaget tillbaka med föreskrift, att de olika frågorna, som med hvarandra ej bort sammanblandas, skola af Utskottet skiljas åt. Då sådant emellertid nu icke blifvit iakttaget, och frågan kommit i den ställning, den för närvarande befinner sig, medgifver jag, att det beklagligen, med afseende å innehållet i 65 § Riksdags-ordningen och 84 § Regeringsformen, icke finnes något annat att göra, än att underkasta frågan den gemensamma votering, som af Stats-Utskottet blifvit föreslagen; men jag har velat till protokollet nedlägga min protest deremot, att det nu använda förfaringsättet, i afseende å det ifrågasvarande förslagets begge delar, ej må anses såsom ett prejudikat för framtiden.

Öfverläggningen förklarades slutad, och den ifrågasvarande vote-ringspropositionen blef af Kammaren godkänd.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till afgörande Lag-Utskot-tets den 9 och 11 dennes bordlagda utlåtande N:o 23, i anledning af väckta motioner om ändring i gällande föreskrifter rörande förvaltningen af omyndiges egendom.

1:sta och 2:dra punkterna.

Biföllos.

3:dje punkten.

Riksd. Prot. 1874. 1 Afd. 2 Band.

Herr Berg: Lag-Utskottet har i sin motivering anmärkt, att denna fråga vore af jembförelsevis ringa vigt, och jag medgifver visserligen att, i jembförelse med många andra frågor, detta ömdöme kan vara befogadt; men det är dock icke af så ringa vigt, i synnerhet för fattige och okunnige förmyndare, att behöfva hvarje år ingifva ny räkning öfver sina pupillers egendom eller rättare öfver den egendom, som aldrig har funnits. Jag har i min hemort och bland mina underhafvande sett många exempel på, huru sådane förmyndare icke allenast haft besvär med författandet af en inlaga och densammas företeende dels hos kommunalnämnden och dels hos domstolen, utan äfven, då deras pupiller icke haft några tillgångar och de därför icke tänkt på att förnya denna redovisning, måst lösa protokollsutdrag från häradsrätten, hvilket de dock erhållit för sent för att kunna infinna sig vid nästa ting och derföre äfven måst betala plikt. Detta är mycket hårdt isynnerhet för den fattige förmyndaren. Det synes mig, som det mycket väl kunde gå an att antaga det förslag, som här af motionären blifvit gjordt. Det är visserligen sannt, såsom Utskottet yttrat, att det nu gällande stadgandet är nödvändigt för den händelse, att den omyndige får något arf. Sådant är väl icke omöjligt; men det är ofantligt sällsynt, och i ty fall tror jag saken kunna hjälpas dermed, att hvarje domare vore skyldig att vid tinget göra förfrågan hos nämnden, om något arf fallit sådane omyndige till. Jag skulle helst vilja begära proposition på afslag på Utskottets betänkande och bifall till motionärens förslag; men då jag icke är fullt säker, huruvida den föreslagna relationen skulle kunna antagas, får jag i stället anhålla om proposition på återremiss.

Herr von Gegerfelt: De skäl, som tala för afslag på denna motion, äro så fullständigt utvecklade i Utskottets betänkande, att jag har dervid föga att tillägga. Hvad angår särskildt de fattige förmyndarne, ber jag att få fasta uppmärksamheten derpå, att det icke är för dem förenadt med den ringaste kostnad att afgifva sin redovisning, icke ens ett särskildt bud till tinget; ty de hafva tid på sig från den första Januari till den första September, och under den torde väl någon lägenhet yppa sig för redovisningens öfversändande. Beträffande den af den siste talaren omnämnda okunnigheten hos vissa förmyndare, får jag blott anmärka, att en förmyndare icke bör vara okunnig om hvad han har att iakttaga för att bevaka sin myndlings rätt; är han det, så är högst viktigt att okunnigheten på lämpligt sätt afhjelpes. För öfrigt är det alldeles klart, att, om nödig kontroll å förmynderskap skall utöfvas, den icke tål några sådana eftergifter som nu föreslagits; ty härigenom skulle en förmyndare undgå kontroll i afseende på förvaltningen af medel, som genom arf eller annorledes tillfallit en förut medellös myndling.

Herr Berg: Till svar på den föregående talarens yttrande, får jag anmärka, att om det också icke afses, att det får finnas okunnige förmyndare, så är det dock händelsen, att en stor del torpare och bönder äro förmyndare för sina fattiga släktingars barn; och jag kan icke rätt fatta, hvilken våda skulle uppstå om desse befriades från

att ingifva redovisning öfver något, som icke finnes till. Jag får derföre fortfarande yrka återremiss.

Herr Hasselrot: Jag anhåller att få nämna, att de olägenheter, hvaröfver motionären klagat, äro af beskaffenhet, att de af en god domare till stor del kunna undanrödjas. Om det upplyses så väl af nämnden som af gode män, hvilka hafva tillsyn om förmynderskap, att omyndige personer äro utfattige, så har jag, likasom många andra domare, i förmyndareroteln antecknat, att vederbörande förmyndare befrias från skyldigheten att komma in med årlig redovisning, dock med föreläggande för gode män, om något arf tillfaller de omyndige, att tillse att förmyndarne derefter inkomma till rätten med uppgift derom och behörig räkenskap. Att likväl i lag stadga något sådant, tror jag icke går an, emedan man icke kan i lagen utsätta den gräns eller de närmare bestämmelser, som i detta fall blefve nödvändiga; och jag tror derföre, att man bör bifalla Utskottets betänkande.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad samt Herr Grefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till den förevarande punkten och dels återremiss deraf; framställdes proposition på bifall till punkten och, då dervid svarades många ja jemte några nej, förklarades ja hafva varit öfvervägande.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till afgörande Lag-Utskottets den 9 och 11 dennes bordlagda utlåtande N:o 24, i anledning af väckt motion om vatten- och brödstraffets afskaffande.

1:sta punkten.

Herr von Gegerfelt: Jag har icke kunnat biträda Utskottets förslag i denna punkt, ehuru min reservation af förbiseende icke blifvit vid betänkandet antecknad, och jag anhåller att i största korthet få redogöra för mina åsigter i ämnet. Vår gällande strafflag stadgar för de ringaste förbrytelserna böter, dernäst fängelse och vidare straffarbete; men böter, när tillgång till deras gäldande saknas, skola icke förvandlas till enkelt fängelse utan till ett qualificerad fängelse vid vatten och bröd. Detta är ett missförhållande, som jemväl erkändes vid antagandet af nya strafflagen; men det anfördes till försvar derför det praktiska skäl: "att man befarade, att olägenheter skulle uppkomma såväl för det allmänna, som för den bötfällda, derest det fängelse, som denne borde i stället för böter undergå, ej blefve, genom dess intensitet, till tiden så mycket som möjligt förkortadt."

Nu är det alldeles obestriddigt, att det icke går an att med ett enda penndrag förordna, att alla böter skola förvandlas till enkelt fängelse med den utsträckning af tiden som deraf blefve en oundviklig följd, ty fängelserna räcka icke till derför. Till följd häraf har Utskottet, då penningen utgör frukten af arbete, ansett det vara i sin ordning, "att den bötfällda, när han saknar tillgång till böternas gäl-

dande, aftjenar dem genom arbete inom *fängelse, arbetsinrättning eller på annat sätt*“. Om nu böterna skola aftjenas genom arbete inom *fängelse*, kommer detta bra nära den högsta graden eller straffarbete, och då blir missförhållandet vida större än hvad det nu är. Man får då vända sig till *arbetsinrättningarne*; men några sådana finnas ju icke. Det återstår således *“på annat sätt;“* men detta torde vara en bra lös grund att bygga på. Vid 1866 års riksdag afgaf Kongl. Maj:t en proposition, enligt hvilken det skulle bero på den sakfällde, om han icke egde tillgång till gäldande af honom ådömda böter, att undergå enkelt fängelse i stället för fängelse vid vatten och bröd, och till stöd härför åberopades, att i nådeväg Kongl. Maj:t alltid beviljat sådant. Detta förslag föll, och jag vill nu icke upptaga ämnet ånyo; men en sak synes mig med anledning af motionen kunna göras. Det är uppenbart, att förvandlingen för de lägsta bötesbeloppen är väl sträng. Det minsta dagantal af fängelse vid vatten och bröd, som kan undergås för ett så ringa bötesbelopp som till exempel en riksdaler, är tre dagar, motsvarande enkelt fängelse i nio dagar, hvaremot förut de minsta bötesbeloppen förvandlades till tre dagars enkelt fängelse eller endast en tredjedel emot nu. En förändring i detta afseende synes mig hafva skäl för sig, hvilket ock blifvit af Grefve Sparre i hans reservation påpekadt. Jag får med anledning häraf, och om Kammarren anser att något bör göras i denna fråga, yrka återremiss af denna punkt.

Herr Sundell: Då jag är antecknad såsom reservant mot Utskottets betänkande, men det icke tillika är angifvet i hvad afseende mina åsikter afvika från pluralitetens mening, anhåller jag att få tillkännagifva, det jag instämmer med Herr Caspersson. Riksdagen skriver så ofta till Kongl. Maj:t och i så mångahanda ämnen, att jag tycker, att man kunde underlåta att affärda åtminstone den skrifvelse, hvarom nu är fråga, och hvilken, med den allra bästa vilja hos regeringen, svårligen kan hafva någon påföljd. Om fängelse vid vatten och bröd kunde borttagas och annat straff sättas i stället, skulle jag högeligen önska det, för den händelse nemligen, att Kongl. Maj:t och Kronan såmedelst befriades från de högst betydliga fångforslingskostnader, som, särdeles i de norra länen, nu utgå för dessa vatten- och bröd-fångar; men huru detta skall låta sig göra, kan jag icke säga. Jag vill väl icke försvara vatten- och brödstraffet, såsom en i allo lämplig straffart; men jag vågar dock påstå, att någon våda vid dess bibehållande icke förefinnes. Genom den nya strafflagen är minimum af sådant fängelse nedsatt med en dag och maximum minskadt med åtta dagar. Det är väl sannt, att böterna enligt nya strafflagen äro större än förut; men så aftjenas nu med fängelse vid vatten och bröd vida större bötesbelopp per dag än förut. Jag tillåter mig nämna, att böter till och med 15 R:dr motsvara för närvarande tre dagars fängelse vid vatten och bröd, då deremot förut böter till och med 5 R:dr svarade mot fyra dagar; och då man i den nya straffskalan kommer upp till femton dagar, aftjenas derefter 50 R:dr per dag, till följd hvaraf de högsta dagtalen af fängelse vid vatten och bröd nu förekomma mera sällan än förr.

Då det är fråga om straff och straffarter och då det gäller förbrytare och deras näpst, får väl icke filantropien vara allt för mycket med; och den afart deraf, som jag kallar den klemiga filantropien, åtminstone *den* bör väl vara alldeles borta. Jag tillägger dock, att detta mitt yttrande icke afser hvad den siste talaren anfört. För min del anser jag öfverflödigt, att saken återremitteras, utan anhåller jag om afslag å betänkandet.

Herr Hasselrot: Med den förste talaren instämmer jag deri, att, om hans förslag antoges, de största olägenheterna derigenom skulle kunna undanrödjas. Det vore nemligen utan tvifvel en betydlig bättring, ehuru dermed dock icke vinnes hvad man hufvudsakligen önskar. Med den andre talaren kan jag äfven instämma deruti, att man icke onödigtvis bör besvära regeringen med skrivelser; men då riksdagarnes tid nu är inskränkt till fyra månader, och det på denna korta tid i allmänhet icke är möjligt att i Lag-Utskottet utarbeta antagliga lagförslag, finnes det icke någon annan utväg än att aflåta underdåniga skrivelser till Kongl. Maj:t med anhållan om utarbetande af lagförslag på af Riksdagen angifna grunder. Hvad man nu i denna fråga vill, är något vida mera, än den förste ärade talaren föreslagit. Fängelse vid vatten och bröd, som är det enda kvarstående af de affliktiva straffen, är såsom straffart på så goda skäl för länge sedan utdömdt, så väl af lagberedningen och af Högsta Domstolen, som af allmänna meningen, att derom icke vidare behöfver talas. Den förste talaren har, i afseende på hvad som skulle sättas i stället för fängelse vid vatten och bröd, anmärkt det olämpliga deruti, att, då böter äro den lägsta straffarten och enkelt fängelse den nästa derutöfver, den sakfällde, som saknar tillgång till böternas gäldande, skulle straffas med ett högre straff än enkelt fängelse eller med kvalificerad fängelse vid vatten och bröd. Vidare är fängelse vid vatten och bröd såsom straff olämpligt, emedan det drabbar olika individer på olika sätt, enär en och annan deraf tager skada till sin helsa, under det andra deraf icke erfara något särdeles lidande. Jag har nemligen erfarit att personer, som suttit en längre tid på fängelse vid vatten och bröd, icke lidit särdeles deraf, då jag deremot känner att en person, som undergått 14 dagar sådant fängelse, deraf tagit sådan skada, att han affidit. Då nu, såsom Lag-Utskottet riktigt anmärker, penningen är en produkt af arbetet, synes det ock vara principiellt riktigt, att den, som blifvit dömd till böter, men saknar tillgång till dessa, aftjenar denna sin skuld till staten med arbete.

En talare har frågat, hvar detta arbete skall förrättas. Dertill har dock Utskottet svarat, nemligen vid tvångsarbetsinrättningar, der sådana inom kommunerna finnas eller komma att inrättas, hvilket, efter hvad jag hoppas, ej kan dröja länge; men der sådana icke finnas, måste arbetet verkställas i våra nuvarande straffanstalter, der en särskild afdelning för sådana personer, som skola aftjena böter, bör finnas. En reservant har sett denna sak med en viss fasa och förmenat, "att inrättandet af särskilda arbetsgårdar för bötfällde vore att åter införa dessa korrektionsinrättningar, ifrån hvilka det mora-

liska förderfvets smitta sprede öfver hela landet“. Jag beder dock att få anmärka, att det är icke några brottslingar, som här är fråga om, utan om personer, som blifvit fällda till några riksdalers böter för uteblifvande vid ting eller andra mindre förseelser, och någon pestsmitta läser icke kunna af dem utspridas, enär de sjelfva icke äro pestsmittade. Jag tillåter mig dessutom att här påpeka, huru orimligt det för närvarande går till i detta afseende. Personer, hvilka dömas till obetydliga böter för mindre förseelser, betala då icke dessa böter, utan införpassas till cellfängelset. Det har då på sina ställen hos kronobetjeningen och kronorättare blifvit snart sagdt en industri, att förtjena på dessa transporter, som kunna vara 10 ända till 20 mil. De hafva, enligt lag, reseersättning för två hästar; men i verkligheten taga de för en fånge aldrig mer än en häst, ehuru de vid närmaste ombyte intill länsfängelset taga två hästar för att undgå anmärkningar. Härigenom förtjena de mycket penningar, och dylika resor utgöra en god inkomstkälla; men att sålunda för ett par riksdalers böter, som aftjenas med 4 dagars fängelse vid vatten och bröd, skicka personer långa vägar, är ju orimligt. Om det funnes inom kommunerna särskilda arbetsanstalter, der dessa böter fingo med arbete aftjenas, är det säkert, att de allra fleste skulle föredraga att genom frivilligt arbete bereda sig medel till böternas erläggande, helst då arbetsförtjenst nu för tiden alltid finnes att tillgå. Således äfven ur denna synpunkt eller i ekonomiskt hänseende skulle samhället vinna derpå. Då man emellertid inom Utskottet ansett en lagförändring i nu angifna riktning icke kunna genomföras, innan man fått särskilda arbetsinrättningar inom kommunerna eller vid cellfängelserna, eller saken så ordnas, att böt-fällda personer få aftjena böterna vid allmänna arbeten eller hos dertill utsedde enskilde personer, finnes icke något annat för närvarande att göra än att öfverlemna saken åt regeringen.

Jag anhåller om bifall till Utskottets förslag och är öfvertygad, att man på denna väg skall vinna det mål man önskar.

Grefve Mörner, Oscar: Det är en sanning, att under innevarande år har visat sig mindre benägenhet än förr att ingå med skrivelser till Kongl. Maj:t, och Riksdagen synes hafva insett olämpligheten af att aflåta dylika skrivelser, som ofta till och med utan mogen öfverläggning åstadkommits. Man kan således hafva anledning att hoppas, att den betänksamhet, som redan gjort sig gällande, äfven här måtte framträda, så att ifrågavarande skrivelseförslag blifver afslaget. Visserligen är det önskvärdt, att vatten- och brödstraffet måtte komma att upphöra, men då man fått faktiska upplysningar — såsom Lag-Utskottet verkligen erhållit — om att statens fångelser icke kunna inrymma ett så stort antal fångar, som der skulle intagas, ifall böter vid bristande tillgång skulle förvandlas till fängelse, så torde det icke vara lämpligt att ingå till Kongl. Maj:t med anhållan om en sak, som icke kan, enligt hvad man vet, låta sig genomföras, och i afseende hvarå något förslag således icke kan för närvarande utarbetas. Utskottet har hemställt, att Riksdagen skulle uttala den åsigt, att fängelse vid vatten och bröd skulle utbytas emot annan påföljd, företrädesvis arbetstvång inom fängelse eller arbetsinrättning.

Hvar finnas arbetsinrättningar? Enligt hvad jag har mig bekant, finnas sådana knappt i något enda län, och hvartill skulle det då tjena att ingå med en anhållan, att böter skola få aftjenas vid arbetsinrättningar, innan sådana finnas och man får kändedom om deras organisation, ty derpå torde väl bero, huruvida det är lämpligt att låta böter der aftjenas. Hvad nu detta "företrädesvis" åsyftar — om det är fängelser, hvilka icke kunna inrymma brottslingarne, eller arbetsinrättningar, hvilka ännu icke existera — det känner jag icke, men hvad som synes mig vara säkert är, att Riksdagen icke skulle vinna i aktning derpå, att den beslutar skrivelser, i hvilka det icke finnes rimlig mening.

En talare har föreslagit återremiss. Jag vill härvid anmärka, att vid 1871 års riksdag inkom Lag-Utskottet med ett vidlyftigt förslag i detta ämne, men förslaget kunde icke godkännas. Jag får säga rent ut, att Utskottet har nu icke större förmågor än 1871, och när Utskottet då icke kunde lösa frågan, lär det väl icke lyckas nu heller, hvadan en återremiss torde vara af intet gagn. För öfrigt är det långt lidet på riksdagen, och erfarenheten har lärt mig på ett sätt, som jag förut icke varit med om, att Lag-Utskottet behöfver lång tid att handlägga till och med ärenden, som förefalla mycket simpla, men hvilka under behandlingen blifva invecklade. Om ärendet återremitteras, ser jag icke någon möjlighet att medhinna detsamma, utan det vore endast ett sätt att begrafva frågan; men hvartill tjänar detta, då man genast kan taga till svärdet och aflifva förslaget? Då jag sålunda anser en återremiss öfverflödig, får jag hemställa om afslag å förslaget.

Herr von Koch: Att detta betänkande skulle bifallas, tror jag väl icke kan komma i fråga, och för min del får jag på det högsta afstyrka det, hufvudsakligen på de skäl, som af den förste talaren anfördes i fråga om hvad som nu skulle sättas i stället för vatten- och brödstraffet. Hvad en återremiss angår, så, om den skulle afse utarbetandet af ett förslag i afseende på de mindre höga beloppen af böter, vill jag icke motsätta mig densamma och inskränker mig, för att icke belasta protokollet, till att åberopa hvad jag i detta hänseende här anförde vid 1871 års riksdag. För öfrigt vill jag nämna, att jag knappt tror det vara möjligt att genomföra en reform uti ifrågavarande afseende förr, än man går tillbaka till 1840 års grundsatser, att det skall finnas ett fängelse vid hvarje tingsstad eller i närmast belägna stad, der förvandlingsstraff för böter kunde undergå. Jag kommer föröfrigt att tillsvidare sätta mig emot hvarje skrifvelse, såvida icke synnerligen stora skäl dertill föranleda, till dess jag finner, att Första Kammaren godtgjort hvad den bröt den 26 Februari i år, då Kammaren afslog hvad den sjelf begärt.

Slutligen vill jag tillägga, att man i denna sak säkerligen kan vänta, att, när tiden är inne och utrymme finnes, regeringen tager initiativet, ty vi hafva vid flera tillfällen sett att regeringen icke tvekar att taga initiativet när det är fråga om fängvården, hvars chef icke försummar derom göra underdåniga framställningar.

Herr Almqvist: Jag förnekar väl icke olämpligheten deraf, att, då man i allmänhet afskaffat de affliktiva straffen, man ändock bibehåller vatten- och brödstraffet såsom förvandlingsstraff, men för närvarande låter sig icke göra att förvandla vatten- och brödstraffet till enkelt fängelse och sålunda förvara fångarne 3 gånger längre tid i fängelse än nu eger rum. Jag tror därför för min del, att ingenting kan i detta hänseende nu göras. Antalet dagar, under hvilka vatten- och brödstraff nu aftjenas, uppgår till 40 å 44,000 om året, och skulle detta straff förvandlas till enkelt fängelse, blefve dagaantalet tre gånger så stort. Äfven detta dagtal skulle icke vara af alltför stor betydelse, om det vore fördeladt något så när jemnt under hela året. Nu är likväl förhållandet, att dessa bestraffningar förekomma till största delen under de tre första månaderna af året, och äfven nu, då fångantalet är särdeles lågt, måste man i brist på utrymme inom cellfängelserna stundom försända fångar från en ort till fängelset inom en annan. Detta beror till en del derpå att i många länsfängelser måste förvaras sådana förbrytare, som blifvit dömda till straffarbete på längre tid än 2 år, emedan det ännu icke finnes tillräckligt antal celler inom de större straffängelserna, men byggnad af celler i tre af dessa fängelser pågår för närvarande och då celler der hunnit beredas, blifver större utrymme inom länscellfängelserna. Derjemte hafva Konungens Befallningshafvande fått i uppdrag att verkställa undersökning, huruvida stadshäkterna i allmänhet skulle med någon förändring kunna användas till att låta dem, som blifvit till vatten- och brödstraff dömda, der aftjena straffet. Denna undersökning pågår och efter hvad det visar sig, torde en del stadshäkten kunna för detta ändamål användas. Såmedelst skulle någon minskning i transporter kunna beredas och utrymme sannolikt vinnas för vatten- och brödstraffets utbyte mot fängelse.

Huruvida böter böra med arbete aftjenas, är en fråga, som i vårt land ännu icke torde kunna lösas. I Frankrike eger sådant rum i fråga om skogsförbrytelser och i de franska kolonierna aftjenas alla böter med arbete efter en värdeberäkning för arbetet som af guvernören på förhand bestämmes. I England har man gått till väga på annat sätt; der har man börjat att, i stället för att ådöma böter, gifva den felande en skarp admonition inför rätta, i beräkning på hans hederskänsla. Detta lär, efter hvad derifrån förmåles, visat sig lämpligt och det skulle icke vara osannolikt, att äfven hos oss en skarp offentlig admonition i flera fall kunde medföra lika god verkan, som några riksdalers böter.

I det skick, hvari denna fråga befinner sig, tror jag icke det kan vara skäl att besvåra Kongl. Maj:t med någon skrifvelse, hvarför jag yrkar afslag å Utskottets förslag.

Herr Hasselrot:

Herr Fröman: Den fråga, som nu är under öfverläggning, eller huruledes ådömda böter vid bristande tillgång skola i annat straff förvandlas och aftjenas, är af mycket bekymmersam beskaffenhet, ty stora svårigheter möta på alla håll, när fråga är att välja straffarten

och bestämma verkställigheten af straff, som skola träda i stället för böter. Här har Utskottet återkommit till åsigt, som redan blifvit i vårt land öfvergifna. Så talas det om arbetsinrättningar, om straffanstalter i kommunerna, om arbetsafdelningar inom fängelserna — allt saker, hvilkas överställbarhet för närvarande är temligen afgjord. Hvad särskildt straffanstalterna i kommunerna beträffar, bör man betänka, att för verkställigheten af straff derstädes är det icke nog att hafva en byggnad, der de straffskyldige kunna insättas, det är äfven nödvändigt, att der finnes bevakning, och att der användes en behandling sådan att arbetsfångarne icke blifva i tillfälle att genom inbördes sällskapande moraliskt skada hvarandra. I detta hänsende hafva vi ett varnande exempel i de gamla korrektionsinrättningarna i riket. Nu har man väl sagt, att i dessa kommunala straffanstalter icke skulle kunna spridas någon moralisk pestsmitta, enär de personer, som der skulle intagas, icke gjort sig skyldiga till svårare brott, utan blott till ringare polisförbrytelse, men jag ber att få anmärka, att det var icke heller meningen med de gamla korrektionsinrättningarna, att der skulle intagas personer, som gjort sig skyldiga till svårare brott. Resultatet blef emellertid, att, när de der intagne utgingo från korrektionsinrättningarna, voro de fullkomligt förderfvade, brännmärkte för hela lifstiden och nästan aldrig i stånd att återvinna medmenniskors förtroende. I afseende på arbetsafdelningar inom fängelserna yttrade nyss en talare, att man kunde borttaga all den vanära, som vanligen häftar vid en person, som hållits i fängelse, derigenom att man i samma fängelse hade särskilda afdelningar för arbetsfångar. Detta vågar jag påstå vara en oriktig uppfattning af förhållandet, ty den omständigheten att en person varit förvarad under fängelsets tak är, efter den vanliga åsigten, tillräcklig att skada hans anseende i det allmänna, ty sällan tages behörig hänsyn till arten af det brott, för hvilket fången hålles i häkte.

Här har talats om vatten- och brödstraffets skadlighet och huruledes det är utdömdt ur sanitär synpunkt, likasom i andra afseenden. Jag vill ej bestrida detta, men ett faktum är det emellertid, att af de otaliga fångar, jag haft tillfälle att besöka i fängelserna, under det att de undergått vatten- och brödstraff, knappast någon enda på min tillfrågan, klagat öfver straffets menliga inverkan på helsan. På samma gång får jag äfven vitsorda hvad en talare nyss sagt, att det är högst sällsynt, att någon undergår detta straff i 20 dagar, hvilket är maximum. Det vanligaste straffmättet är tre dagar, och ett så kortvarigt straff kan väl icke hafva synnerlig inverkan på fångarnes helstillstånd; åtminstone pläga icke deras utseende och skick förråda sjuklighet. Jag vill äfven fästa uppmärksamheten derå, att, i hårda och bekymmersamma tider för den fattigare befolkningen inträffat och skall, enligt mitt förmenande, äfven hädanefter inträffa, att många personer komma att anse det såsom en verklig fördel att under den kallare årstiden få undergå enkelt fängelse i ljus cell och sålunda hafva varm bostad samt god föda kostnadsfritt. Derföre vill jag visst icke hafva påyrkat, att man skall använda straff, som uppenbarligen förstöra fångarnes helsa, men å andra sidan bör det

icke lemnas ur sigte huru ett straff bedömes, ty det kan vara betänkligt att alltför mycket utsträcka tillämpningen af ett straff, som under vissa omständigheter och för vissa personer kan upphöra att vara ett straff.

Hvad angår frågan om ärendets återremitterande i ändamål att få utarbetad en annan skala för förvandling till enkelt fängelse af böter under 15 riksdaler, så är det väl sannt, att genom 1864 års lag ett nog stort språng gjordes, då minimum af detta straff sattes till 9 i stället för 3 dagar; men jag hemställer, om denna sak i och för sig sjelf bör kunna föranleda till en underdånig skrivelse, likasom jag äfven har den betänkligheten deremot, att genom en ändring i detta fall en annan grund skulle läggas för förvandling till fängelse af böter under 15 riksdaler, än den som sedan skulle följas vid högre bötesbelopp. Det är nemligen af ganska stor vigt att hafva en och samma bestämda grund för all förvandling af ett straff till ett annat. En sådan innehåller vår nu gällande strafflag; och sedan denna antogs, har förhållandet med straffförvandlingarne så ändrat sig, att då det förut var ganska vanligt, att misstag begingos vid nämnda förvandlingar, hörer sådant nu till sällsyntheterna. På grund af dessa anmärkningar yrkar jag vördsamt, att Utskottets förslag icke må af Kammaren bifallas.

Herr Hallin: Då den föregående talaren yttrat, att hans erfarenhet gäfvade vid handen, att vatten- och brödstraffet ej medför skadliga följder för helsan, har jag ej tigande kunnat åhöra detta, utan ber att i min egenskap af läkare få nämna, att så ej alltid är händelsen. Det kan visserligen vara sannt, att de skadliga följderna ej visa sig under den tid, straffet aftjenas, och den föregående talarens erfarenhet torde också stödja sig på detta förhållande, men verkningarne af vatten- och brödstraffet uppträda icke strax, utan vanligen en tid efteråt, och det är ej utan att statistiken visar sådana skadliga följder. Jag har velat nämna detta icke såsom stöd för något yrkande, utan emedan jag tror att man ur sanitär synpunkt bör strängt hålla på vatten- och brödstraffets olämplighet såsom straff. För min del skulle jag således vilja tillstyrka bifall till hvad Utskottet föreslagit, men då, enligt hvad upplyst blifvit, tillfälle nu ej finnes till förvandling af vatten- och brödstraffet, får jag instämma med dem, som yrkat afslag å Utskottets hemställan.

Herr Fröman: Den siste talaren erinrade sig kanske ej, att jag började med att förklara, att jag ej ville bestrida den menliga inverkan, vatten- och brödstraffet kunde hafva på helsan. Jag berättade endast, att, då jag härom tillsport fångar, som undergått sådant straff, jag ej hört någon klagan föras.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad samt hr Grefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till den förevarande punkten, dels återremiss deraf och dels afslag derå; framställdes särskilda propositioner på förstberörda två

yrkanden men besvarades med nej; hvarefter proposition på afslag å punkten gjordes och blef med ja besvarad.

2:dra punkten.

Bifölls.

Föredrogs ånyo och bifölls Lag-Utskottets den 9 och 11 dennes bordlagda utlåtande N:o 25, i anledning af väckt motion, åsyftande skydd emot förnärmelse af författares eganderätt till musikaliska arbeten eller kompositioner.

Föredrogs ånyo Lag-Utskottets den 9 och 11 dennes bordlagda utlåtande N:o 26, i anledning af väckt motion, åsyftande att bereda vissa rättigheter åt skjutsentreprenörer, hvilka icke tillika äro innehafvare af gamla gästgifverihemman.

Herr Sundell: Jag vidhåller den af mig anmälda reservation. Om den ändring af ifrågavarande Kongl. bref, som jag föreslagit, blefve tillvägabragt, skulle skjutsningstungan åtminstone i några orter blifva mindre, utan någon särskild kostnad för Kongl. Maj:t och Kronan. Jag vill ej uppehålla Kammaren med ett vidare anförande, utan anhåller endast om bifall till min reservation.

Herr von Gegerfelt: Enligt nu gällande föreskrift i 1865 års Kongl. bref eger Konungens Befallningshafvande att i sammanhang med uppgörande af entreprenadkontrakt tillerkänna entreprenören rättighet att öfvertaga gästgifverihållning. Reservanternes förslag, afser, att Konungens Befallningshafvande skulle kunna meddela en sådan rättighet utan sammanhang med uppgörelse af dylika kontrakt. För mig är klart, att ett sådant stadgande ej skulle kunna inverka på de vilkor, under hvilka entreprenadkontrakt kunde uppgöras, eller medföra en nedsättning i entreprenörens betalningsvilkor, ty sedan kontraktat är upprättadt, måste det gälla utan afseende på de förmåner, som honom sedermera kunna tillerkännas. Deremot skulle entreprenören på gästgifvarens bekostnad få en vid kontraktets ingående ej påräknad förmån, utan att något gagn de skjutsskyldige derigenom tillskyndades.

Jag anhåller vördsamt om bifall till Utskottets hemställan.

Herr Sundell: Då jag i reservationen läser uttryckt mig något otydligt, ber jag att få tillkännagifva, att min mening är, att Konungens Befallningshafvande må gifvas rätt att, jemväl utan sammanhang med beslut om skjutsentreprenads införande, meddela föreskrift om förflyttning af gästgifveri från ett ställe till ett annat.

Jag tror nemligen, att en person, som, för att åtaga sig resandes fortskaffning, infinder sig vid entreprenadauktion å skjutsningen från ställe, der han icke är gästgifvare, gör ett lägre anbud om han kan hoppas, att, sedan han satt sin gård härför i ordning, Konungens Befallningshafvande skall, på ansökning af honom och efter pröfning af förhållandet, dit förlägga gästgifverihållningen. Genom åtgärden lider ingen, ej ens egaren af gästgifverihemman, såvida han fortfarande får åtnjuta de slikt hemman förunnade kamerala förmåner. En underdånig skrifvelse i den af mig nu omförmälda syftning är hvad jag föreslagit, och jag anhåller, att Kammaren nu ville besluta en sådan skrifvelse.

Sedan öfverläggningen derefter förklarats slutad, yttrade hr Grefven och Talmannen, att under densamma hade yrkats dels bifall till Lag-Utskottets förevarande utlåtande, och dels af Hr *Sundell*, att Kammaren, med afslag derå, måtte för sin del besluta, att Riksdagen skulle i underdånig skrifvelse anhålla om sådan ändring af nu gällande bestämmelser rörande flyttning af skjutsstation, att derigenom åt Kongl. Maj:ts Befallningshafvande gäfves rättighet att, äfven utan sammanhang med beslut om skjutsentreprenads införande, meddela föreskrift om flyttning af skjutsstation, jemväl der denna vore vid så kalladt gästgifverihemman förlagd, dock så att egaren fortfarande finge åtnjuta slikt hemmans kamerala förmåner samt under de vilkor i afseende å den nya skjutsstationen, hvarom i Kongl. skrifvelsen till Kammar-kollegium den 24 Januari 1865 förmäles.

Härefter gjordes proposition på bifall till utlåtandet och besvarades med ja.

Anmäldes och bordlades från nedannämnda Utskott och Andra Kammaren ankomna memorial, utlåtande och protokollsutdrag, nemligen från

Stats-Utskottet:

N:o 66, i fråga om den i riksstaten uppförda oindelta spanmål;

N:o 67, med förslag till voteringspropositioner i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut uti åtskilliga frågor rörande anslagen under riksstatens nionde hufvudtitel;

Lag-Utskottet:

N:o 27, i anledning af väckta motioner angående dels inrättande af en häradsrepresentation för behandlingen af häradets gemensamma angelägenheter och dels tillsättande af sockenrevisorer för granskning af kronofogdarnes debiterings- och redovisningslängder öfver häradsmedel;

Andra Kammaren:

N:o 162, med delgifvande af Kammarens beslut öfver dess Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 16, i anledning af väckt förslag om rättighet för lärare vid enskilda läroanstalter att efter skedd befordran till tjänst vid statens läroverk beräkna sig till godo den tiden vid läroanstalt af förstnämnda beskaffenhet tjenstgjort.

Justerades två protokollsutdrag för detta sammanträde; hvarefter Kammaren åtskildes kl. $\frac{1}{4}$ 4 e. m.

In fidem
O. Brakel.
